

Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандарына арналған «Қазақ ұлттық музыка аспаптарына оқыту технологиялары» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандарына арналған «Қазақ ұлттық музыка аспаптарына оқыту технологиялары» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) балаларға музыкалық қосымша білім беруді дамытуға және әрі қарай жетілдіруге қатысты сұрақтарды қамтиды, педагогтердің теориялық, практикалық білімдерін жаңартуды және кәсіби дағдыларын кеңейтуді, оларға әдістемелік көмек көрсетуді қарастырады.

2. Бағдарлама Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК педагогтердің кәсіби қиындықтары мен қажеттіліктерін сауалнама жүргізу арқылы диагностикалау, сондай-ақ қолданыстағы талаптардың өзгеруі немесе жаңа талаптардың пайда болуы негізінде Қазақстан Республикасының заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерін талдау жолымен әзірленді.

3. Біліктілікті арттыру курсының (бұдан әрі – Курс) ұзақтығы 80 сағатты құрайды. Сабақ кестесін құрастыру барысында ғылымның және педагогикалық технологиялардың жаңалықтары ескеріле отырып, Бағдарлама тақырыбына өзгеріс енгізуге болады.

4. Курстың білім беру процесі оқытудың интерактивті формалары арқылы жүзеге асырылады: дәріс, практикалық сабақ, шығармашылық шеберхана, шағын топтарда жұмыс, дөңгелек үстел, конференция, тренинг.

5. Бағдарлама музыкалық қосымша білім беру ұйымдары педагогтері мен бейіні бойынша мамандарының кәсіби және педагогикалық шеберліктерін жетілдіруге бағытталған.

6. Бағдарлама жинақталған тәжірибесін таратқан педагогтермен және бейіні бойынша мамандармен тікелей байланысуға, олардың қызметін инновациялық тұрғыдан талдау және зерделеу тәжірибесі негізінде педагогикалық қызметтің вариативтік моделін құруға мүмкіндік береді.

7. Бағдарлама оқыту бағдарламаларын жүргізу әдістемелерін дамытуға және жетілдіруге, қазақ халық аспаптарына оқытудың дәстүрлі және инновациялық әдістерін қолдану арқылы педагогтер мен бейіні бойынша мамандардың музыкалық шығармашылығын танытуға ықпал етеді.

2-тарау. Глоссарий

8. Бағдарламада қолданылатын ұғымдар:

1) домбыра – қазақ халқының екі ішекті, көп пернелі шертпелі алмұрт тәрізді шанақтағы және өте ұзын мойынды музыкалық аспабы;

2) жетіген – қазақ және түрік халқының көп ішекті (негізінде жеті ішекті) пішіні бойынша гуслиге немесе жатқызылған арфаға ұқсас шертпелі көне аспабы;

3) инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке-дара мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс;

4) инновация – білім беру процесінің тиімділігі мен білім алушылардың білім сапасын арттыруды қамтамасыз етуге енгізілетін жаңалық;

5) қазақ ұлттық музыка аспаптары – әр түрлі музыкалық дыбыс шығаруға арналып жасалған бұйымдар;

6) қобыз, қылқобыз – керілген қылмен ойналатын ішекті ұлттық музыкалық аспаптар;

7) оркестр – бір музыкалық шығарманы бірге орындайтын музыканттар тобы;

8) шертер – ішекті шертпелі қазақтың көне және түріктің көне аспабы.

3-тарау. Бағдарлама тақырыптары

9. Теориялық және практикалық академиялық сағаттар саны көрсетілген Бағдарлама тақырыптары:

1) нормативтік құқықтық модуль – 6 сағат (6 – теория).

Кіріспе. Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі – 2 сағат (2 – теория).

Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметтерін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздері – 2 сағат (2 – теория).

Қосымша білім беру ұйымдарында жемқорлыққа қарсы күрес шаралары – 2 сағат (2 – теория);

2) психологиялық-педагогикалық модуль – 10 сағат (4 – теория, 6 – практика).

Балалардың ақпаратты қабылдау қабілетін бағалаудың психофизиологиялық негіздері. Қабылдауды диагностикалау – 2 сағат (2 – теория).

Педагогтерге арналған тренинг «Педагогтің психологиялық саулығы» – 2 сағат (2 – теория).

Шығармашылық қызмет процесіндегі балалар тұлғасының жағымды қасиеттерін қалыптастырудың психологиялық-педагогикалық құралдары – 2 сағат (2 – практика).

Балалардың шығармашылық процесіндегі өзара әрекеттесуін дамытуға арналған жағдайды ұйымдастырудың әлеуметтік-психологиялық әдістері – 2 сағат (2 – практика).

Сабақтан тыс қызметте білім алушылардың өзін-өзі іске асыруының психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері – 2 сағат (2 – практика);

3) теориялық-технологиялық модуль – 14 сағат (8 – теория, 6 – практика).

«Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын, «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайында өскелең ұрпақтың бойында рухани-адамгершілік құндылықтарды тәрбиелеудің өзекті мәселелері – 2 сағат (2 – теория).

Музыкалық білімнің міндеттері мен даму келешегі. Музыкалық білім мазмұнын жаңарту – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Балаларға музыкалық қосымша білім беру жүйесіндегі құзыреттілікке бағдарланған білім – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Музыкалық білім: дәстүр мен инновация – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика);

4) практикаға бағдарланған модуль – 50 сағат (10 – теория, 40 – практика).

Педагогтің қазақ халық аспаптары сыныбындағы білім алушылармен жұмысының заманауи формалары мен тәсілдері (домбыра, қобыз, қылқобыз, жетіген, шертер және т.б.) – 10 сағат (2 – теория, 8 – практика).

Кіші сынып білім алушыларымен жұмыстың бастапқы кезеңі – 6 сағат (6 – практика).

Қазақ халық аспаптары оркестрінің репертуарымен жұмыс – 6 сағат (2 – теория, 4 – практика).

Домбырашылар ансамблімен жұмыста дамыта оқыту технологиясын қолдану – 6 сағат (6 – практика).

Байқау қызметі – білім алушыларды дамыту факторы. Байқау репертуарын іріктеу және зерттеу – 6 сағат (2 – теория, 4 – практика).

Педагогтің қызметінде заманауи ақпараттық технологияларды пайдалануы – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Қазақ күйлері: мәдени-тарихи мәні және өңірлік нақыштар – 6 сағат (2 – теория, 4 – практика).

Қазақ халық аспаптары сыныбында инклюзивті білім беру – 4 сағат (4 – практика).

Жобаны қорғау – 2 сағат (2 – практика).

Барлығы – 80 академиялық сағат: теория – 28, практика – 52.

4-тарау. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

10. Бағдарлама мақсаты: қазақ ұлттық аспаптарында ойнауға оқытатын педагогтер мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңғыртуға және кәсіби шеберліктерін жетілдіруге жағдай жасау.

11. Бағдарлама мақсатына жету үшін келесі міндеттер айқындалған:

1) музыкалық қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандарының кәсіби құзыреттілігін дамыту;

2) музыкалық қосымша білім беру жүйесіндегі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілердегі жұмысты ұйымдастыру бойынша жаңартулармен тыңдаушыларды таныстыру;

3) музыкамен жұмыс жағдайында оқыту мен тәрбиелеудің әр алуан түрлеріне кіріктірілген тәсілдерді енгізу;

4) педагогикалық қызметтің жекелеген компоненттерін немесе қазақ ұлттық аспаптарында оқытудың мән-мәтінінде тұтас білім беру үдерісін жобалау;

5) әр баланың өз шамасын дамытуда белсенді, өз бетінше және нәтижелі іс-әрекеті үшін жағдай жасау;

6) педагогтерге әдістемелік және практикалық көмек көрсету.

12. Курс соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандарының білімдері жаңартылады және кәсіби құзыреттіліктерінің дағдылары жетілдіріледі.

Курс соңында тыңдаушылар:

1) біледі:

балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздерін;

Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беруді дамытудың жағдайын және келешегін;

білім беру ұйымдарындағы жемқорлыққа қарсы күрес шараларын;

«Мәңгілік ел» жалпы ұлттық идеясының, «Рухани жаңғыру» бағдарламасының негізінде балалармен және жасөспірімдермен тәрбие жұмысының бағыттарын;

тәрбиенің негізгі қағидаларын (адамгершілік, отансүйгіштік, руханият, төзімділік және тағы басқаларды);

білім берудегі жүйелі, құзыретті және іс-әрекеттік тәсілдің мәнін;

2) меңгереді:

балалардың ақпаратты қабылдау қабілетін бағалау және баланың жағдайын психологиялық-педагогикалық болжау үшін психологиялық-педагогикалық негіздерді пайдалануды;

жас ерекшеліктерін ескере отырып, педагогикалық стилде тұлғалық бағдарлы тәсілді және балаларға білім беруді ұйымдастыру әдісі мен қисынын практикада қолдануды;

балаларға қосымша білім беру ұйымдарында өзара әрекеттестік ерекшеліктерін, коммуникация мен тұлғааралық қарым-қатынас дағдыларын қолдануды;

балалардың даму ортасын қайта құруға белсенді қатысуды;

балаларға музыкалық қосымша білім беру ұйымдарына арналған білім беру бағдарламаларын, оқу-әдістемелік құралдарын іске асыруды;

оқытудың әрбір кезеңінде бағалау өлшемдерінің әр түрлі үлгілері мен құралдарын қолдануды;

3) дағдысын қалыптастырады:

балалардың музыкалық қабілетін дамытуды болжау элементтерінің және қазақ халық аспаптары (домбыра, қобыз, қылқобыз, жетіген, шертер және тағы басқалар) сыныбындағы балаларды музыкалық оқытудың заманауи педагогикалық технологияларын пайдалану;

ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыста инновациялық технологияларды қолдану;

қазақ халық аспаптары оркестрінің репертуарымен жұмыс жүргізу.

5-тарау. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

13. Бағдарламаның құрылымы:

- 1) жалпы ережелер;
- 2) глоссарий;
- 3) Бағдарлама тақырыптары;
- 4) Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері;
- 5) Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны;
- 6) оқу процесін ұйымдастыру;
- 7) Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі;
- 8) оқу нәтижелерін бағалау;
- 9) курстан кейінгі қолдау;
- 10) негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі.

14. Бағдарламаның мазмұны төрт модульден тұрады:

- 1) нормативтік құқықтық;
- 2) психологиялық-педагогикалық;
- 3) теориялық-технологиялық;
- 4) практикаға бағдарланған.

15. Нормативтік құқықтық модуль балаларға қосымша білім берудің заңнамалық, нормативтік құқықтық базасының жаңару, қазақстандық білімнің жаңғыру бағыттары бойынша сұрақтарды ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметтерін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздері;

2) Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі;

3) білім беру ұйымдарында жемқорлыққа қарсы күрес шаралары.

16. Психологиялық-педагогикалық модуль жас ерекшеліктерін ескере отырып, балаларды тәрбиелеудің, бала тұлғасын дамытудың психологиялық-педагогикалық аспектілері туралы білімдерін жетілдіруді болжайды, педагогикалық ұжымдағы тұлғааралық қарым-қатынас және шиеленістердің алдын алу мәселелерін қарастырады.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) балалардың ақпаратты қабылдау қабілетін бағалаудың психофизиологиялық негіздері;

2) шығармашылық қызмет процесіндегі балалар тұлғасының жағымды қасиеттерін қалыптастырудың психологиялық-педагогикалық құралдары;

3) білім алушылардың сабақтан тыс қызметінде білім алушылардың өзін-өзі іске танытуының психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері.

17. Теориялық-технологиялық модуль дәстүрлі және жаңа педагогикалық, жобалық және зерттеу технологияларын, музыкалық қызметтің мазмұны мен нысандарын, оларды қолдану ерекшеліктерін, негізгі күтілетін нәтижелерді ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) музыкалық білім берудің міндеттері мен келешегі;

2) қосымша музыкалық білімнің мазмұнын жаңарту;

3) музыкалық білімнің заманауи педагогикалық технологиялары;

4) білім мазмұнын жаңарту жағдайында педагогтардың ақпараттық коммуникациялық құзыреттерін қалыптастыру.

18. Практикаға бағдарланған модуль практикаға бағдарланған білім беруге көшу жағдайында педагогикалық қызметті жетілдіруге, музыкадан практикалық сабақтар барысында меңгеру мүмкін болатын инновациялық жобаларды іске асыруға ықпал етеді.

Модульдің болжамды тақырыптары:

1) педагогтің қазақ халық аспаптары сыныбында білім алушылармен жұмысының заманауи формалары мен тәсілдері (домбыра, қобыз, қылқобыз, жетіген, шертер және тағы басқалар);

2) кіші сынып білім алушыларымен ансамбльдегі жұмыстың бастапқы кезеңі;

3) қазақ халық аспаптары оркестрінің репертуарымен жұмыс;

4) домбырашылар ансамблімен жұмыста дамыта оқыту технологиясын қолдану;

5) байқау қызметі – білім алушыларды дамыту факторы;

6) қазақ халық аспаптары сыныптарында инклюзивті білім беру;

7) қосымша білім беру педагогтерінің кәсіби қызметін әдістемелік қолдау.

6-тарау. Оқу процесін ұйымдастыру

19. Оқу процесін ұйымдастыру сабақтарды дәрісханалық және қашықтан оқытуды, сондай-ақ, тыңдаушылардың өз бетінше жұмыс жасауын қарастырады.

20. Бағдарлама педагогтердің шығармашылығын көрсету үшін дәстүрлі және инновациялық тәсілдерді қолдана отырып, қажетті жағдай жасайды.

Бағдарлама заманауи талаптарға сәйкес балаларға қосымша білім беру қызметін, және даму үдерісін заңнамалық және нормативтік құқықтық, ғылыми-зерттеу, бағдарламалық-әдістемелік, практикалық қамтамасыз етуге, Қазақстан Республикасының музыкалық қосымша білім беру сапасын жетілдіру бойынша мақсаттылық, тұтастық және әрекеттердің жүйелілігін қамтамасыз етуге бағытталған теориялық және практикалық сабақтарды қамтиды.

21. Білім беру процесі оқытудың интерактивті әдістері арқылы жүзеге асырылады: пікірсайыс, шеберлік сынып, бейнефильмдерді талқылау, мәселелерді бірге шешу, жобаны қорғау.

22. Курс тыңдаушыларының мақсатты тобы: меншік нысанына және ведомстволық бағыныстылығына қарамастан балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандары, мәдениет және өнер қызметкерлері.

7-тарау. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

23. Кешенді оқу-әдістемелік қамтамасыз ету – бұл Бағдарламаның модульдері бойынша қажетті барлық оқу-әдістемелік құжаттардың және материалдардың көмегімен қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандарын оқытуды ұйымдастыру және оны іске асыру үшін қажетті жиынтық.

24. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету мынадай материалдардан тұрады:

- оқу-әдістемелік құралдар;
- тренер/оқытушы/тьютор, тыңдаушыға арналған әдістемелік ұсынымдар;
- дәріс конспектісі;
- практикалық сабақтар бойынша құралдар;
- білуін, меңгеруін, дағдысын бақылау материалдары;
- гlossарий (анықтамалық, сөздік);
- презентациялау және үлестірмелі материалдары;
- практикалық сабақтың әдістемелік материалдары;
- аудио, бейне және мультимедиялық материалдар;
- негізгі, қосымша әдебиеттер ретінде тыңдаушыларға ұсынылатын оқу әдебиеттерінің тізімдері және басқалар.

Оқу-әдістемелік кешендер басылым (кітаптар, кітапшалар) нұсқасында, электронды түрінде де қолданылуы мүмкін.

25. Бағдарламаның модульдері бойынша оқу-әдістемелік қамтамасыз ету:

- 1) нормативтік құқықтық модуль – Қазақстан Республикасының білім мәселелері бойынша заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілерімен;
- 2) психологиялық-педагогикалық модуль – электрондық оқыту ресурстарымен (аудио-, бейне- материалдары, анимация және суретпен сипаттау), тренингтің, практикалық сабақтың әдістемелік материалдарымен;
- 3) теориялық-технологиялық модуль – оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру бойынша бағдарламалармен, білім мазмұнын жаңарту бойынша әдістемелік ұсынымдармен, оқу-әдістемелік құралдарымен, оқу-анықтамалық (глоссарий, анықтамалық, сөздік және басқалар) материалдарымен;
- 4) практикаға бағдарланған модуль – заманауи оқу-әдістемелік кешендердің, практикалық сабақтардың, шеберлік сыныптардың, тренингтердің, презентациялау материалдарының әзірлемелерімен;
- 5) әр модуль – басылып шыққан немесе электронды нұсқадағы дәрістердің конспекттерімен іске асырылады.

8-тарау. Оқу нәтижелерін бағалау

26. Курс соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңарту, толықтыру және кәсіби құзыреттілігінің дағдыларын жетілдіру қарастырылады.

27. Оқу процесінің соңында тыңдаушылардың білімдерін бақылау және бағалау (таңдау бойынша) мақсатында:

- 1) жобаны презентациялау;
- 2) қорытынды тестілеу өткізіледі.

28. Курс қорытындысы бойынша тест тапсырмалары:

- 1) білім беру жүйесіндегі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерді;
- 2) қосымша білім беру ұйымдарын басқаруға заманауи тәсілдерді;
- 3) шығармашылық қызмет процесінде психологиялық-педагогикалық аспектілерді;
- 4) оқытудың инновациялық технологиялары мен әдістерін білуге тиісті сұрақтарды қамтиды.

29. Курстың қорытындысы бойынша жобаны презентациялау оқыған модульдері бойынша жеке немесе топта зерттеу жұмысын қорғауды қарастырады.

30. Бағдарламаны іске асырудың қорытындысы бойынша бақылау жұмысын бағалау өлшемдері.

«Сынақ» (тест: 50 пайыз және одан жоғары) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінеді, тапсырманы орындау

үшін білімдерін қолданады, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар, аспаптар және тағы басқа) талдайды және жинақтайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын бағалайды.

«Сынақтан өтпейді» (тест: 50 пайыздан төмен) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын жеткіліксіз біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінбейді, тапсырманы орындау үшін білімдерін қолданбайды, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар, аспаптар және тағы басқа) талдай алмайды және жинақтай алмайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын төмен бағалайды.

9-тарау. Курстан кейінгі қолдау

31. Курстан кейінгі қолдау педагогтің жеке міндеттерін шешуге бағдарланған, мынадай элементтерден тұрады: өзін анықтауы, құзыреттілігінің өзектілігі, қайта байланыс, үздіксіздік. Курстан кейінгі кезең толық жасалған рефлексияны, Курстан соң олардың іске асыратын қызметі туралы шығармашылық есебін болжайды.

32. Курстан кейінгі қолдауда педагогтің қызметіне мынадай нысандар қолданылады:

- 1) кәсіби дамуының нәтижелері;
- 2) педагог курс өткен соң бірінші күнтізбелік жыл ішінде үштен кем емес өзіндік жұмысын ұйымдастыру және өткізу;
- 3) Курс өткен және алған білімін, біліктілігін, дағдыларын жұмыс тәжірибесінде қолданатын педагогтерді тәжірибе алмасу бойынша іс-шараларға қатысуға тарту, олардың іс-тәжірибесін көпшілік алдында мойындау (бұқаралық ақпарат құралдарындағы басылымдары);
- 4) Курс бағдарламасына түзету енгізу.

33. Педагогтің қызметіне курстан кейінгі қолдау мониторингі үш жыл бойы жылына бір рет сырттай немесе қашықтық нысанында өткізіледі.

34. Курстан соң әр тыңдаушы кәсіби дамуының жеке жоспарын даярлайды және курс ұйымдастырушыларына шығармашылық есебін жібереді.

10-тарау. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

35. Курстың оқу процесін өткізу барысында қолданылатын негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі:

- 1) Казахская инструментальная музыка от кюя к симфонии, Ю. Аравин – Алматы, RUAN, 2017 ж.;

- 2) Қобыз аспабын сатылай үйрену. Г. Уразалиева-Шілдебаева – Астана, 2007 ж.;
- 3) Сборник казахских произведений под ред. Е.Ф. Бреусова (құрастырушы Г.А. Завацкая). – Алматы, 2003 ж.;
- 4) Музыкалық тәрбиенің теориясы мен әдістемесі. Оқу құралы. Г. Жумалиева, Р. Сулейменова – Астана, Фолиант, 2011 ж.;
- 5) Қобыз үйрену мектебі. – Қ. Ахметова – Алматы, Өнер, 2007 ж.;
- 6) Шиеленістік жағдайларды шешу, толеранттылық және әр алуан мәдени ортада әрекеттесу бойынша әлеуметтік құзыреттілікті қалыптастыру. Білім беру жүйесінің басшыларына, психологтарына, педагогтеріне және әлеуметтік қызметкерлеріне арналған әдістемелік құрал. Л.У. Асылбекова – «Республикалық қосымша-білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана, 2013 ж.;
- 7) Қосымша білім беру педагогтерінің кәсіби құзыреттілігін дамыту шарты ретінде әдістемелік қызмет жұмысын ұйымдастыру – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана, 2014 ж.;
- 8) «Балаларға қосымша білім беру жүйесіндегі кәсіптік бағдар беру қызметі» әдістемелік ұсынымдары – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана, 2015 ж.;
- 9) Денсаулық мүмкіндіктері шектеулі балалардың шығармашылық қабілетін дамыту бойынша әдістемелік ұсынымдар – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана, 2014 ж.;
- 10) «STEAM білімді енгізу бойынша әдістемелік ұсынымдар» – Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, Астана, 2017 ж.;
- 11) Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Нұр-Сұлтан, 2019 ж.;
- 12) «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы тәрбиенің тұжырымдамалық негіздері – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Нұр-Сұлтан, 2019 ж.;
- 13) Народное музыкальное творчество. Оқу құралы. Т.Л. Татарина – Нижегород мемлекеттік консерваториясы (НМК), 2016 ж.;
- 14) Творчество М.И. Глинки. Лекции по истории музыки. Оқу құралы. А.И. Демченко, Л.В. Собинов атындағы Саратов мемлекеттік консерваториясы, 2016 ж.;
- 15) Лекции по инструментоведению. Оқу құралы. Л.И. Кобина – Москва мемлекеттік музыка институты (МММИ), 2014 ж.;
- 16) Новые методы в музыковедении. Оқу құралы. Векслер Ю.С. – Нижегород мемлекеттік консерваториясы (НМК), 2012 ж.;
- 17) Психология музыкальных способностей. Б.М. Теплов – Москва, Академия, 1997 ж.;
- 18) Музыкальная психология. В. Петрушин – Москва, Академический проект/Трикса, 2008 ж.;

19) Компьютерный набор нот (Finale-2010). Жаңа бастағандар үшін практикалық құрал. В. Фурманов – Москва, Современная музыка, 2011 ж.;

20) Методика обучения игре на народных музыкальных инструментах. Жалпы курс: Оқу құралы. Н.А. Мицкевич – Кемеров мемлекеттік мәдениет және өнер университеті (КемММӨИ), 2007 ж.;

21) Музыкальные способности. Д. Кирнарская – Москва, 2004 ж.;

22) Бейнесабақтар «Балалардың көркем-эстетикалық шығармашылығы (музыкалық, көркем, сәндік-қолданбалы, театр, хореография, кино және басқа)» (12 бейнесабақ) – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Нұр-Сұлтан, 2020 ж. <https://www.ziyatker.org/110>

**Образовательная программа курса повышения квалификации
«Технологии обучения игре на казахских народных музыкальных
инструментах» для педагогов и специалистов по профилю организаций,
реализующих образовательные программы
дополнительного образования детей**

Глава 1. Общие положения

1. Образовательная программа курса повышения квалификации «Технологии обучения игре на казахских народных музыкальных инструментах» для педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей (далее – Программа), включает в себя круг вопросов, касающихся развития и дальнейшего совершенствования дополнительного музыкального образования детей, предусматривает обновление теоретических, практических знаний, умений и расширение профессиональных навыков педагогов, оказание им методической помощи.

2. Программа разработана РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» Министерства образования и науки Республики Казахстан на основе диагностики путем анкетирования профессиональных затруднений и потребностей педагогов, также анализа законодательных и нормативных правовых актов Республики Казахстан на предмет изменения действующих или появления новых требований.

3. Продолжительность Курса повышения квалификации (далее – Курс) составляет 80 часов. При составлении расписания занятий допускаются изменения в тематике Программы с учетом обновлений науки и педагогических технологий.

4. Образовательный процесс Курса включает интерактивные формы обучения: лекция, практическое занятие, творческая мастерская, работа в малых группах, круглый стол, конференция, тренинг.

5. Программа направлена на совершенствование профессионального и педагогического мастерства педагогов и специалистов по профилю организаций дополнительного музыкального образования.

6. Программа позволяет напрямую взаимодействовать с педагогами и специалистами по профилю, обобщившими накопленный опыт, проанализировавшими свою деятельность с точки зрения инновационности и на основе изученного опыта спроектировать вариативную модель педагогической деятельности.

7. Программа способствует развитию и совершенствованию методики ведения обучающих программ, проявлению музыкального творчества

педагогов и специалистов по профилю с применением традиционных и инновационных методов обучения казахским народным инструментам.

Глава 2. Глоссарий

8. Понятия, используемые в Программе:

1) домбыра – казахский народный щипковый двухструнный музыкальный инструмент с грушевидным корпусом и очень длинным грифом;

2) жетыген – казахский и тюркский древний многострунный (обычно семиструнный) щипковый инструмент, напоминающий по форме гусли или лежащую арфу;

3) инклюзивное образование – процесс, обеспечивающий равный доступ к образованию для всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей;

4) инновация – внедряемое новшество, обеспечивающее повышение эффективности образовательного процесса и улучшение качества знаний обучающихся;

5) казахские народные музыкальные инструменты – предметы, изготовленные для извлечения различных музыкальных звуков;

6) кобыз, кылкобыз – национальные струнные смычковые музыкальные инструменты;

7) оркестр – группа музыкантов, исполняющая вместе одно музыкальное произведение;

8) шертер – древнеказахский и древнетюркский струнный щипковый инструмент.

Глава 3. Тематика Программы

9. Тематика Программы с указанием количества теоретических и практических академических часов:

1) нормативный правовой модуль – 6 часов (6 – теория).

Введение. Дополнительное образование детей в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития – 2 часа (2 – теория).

Законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей – 2 часа (2 – теория).

Антикоррупционные меры в организациях образования – 2 часа (2 – теория);

2) психолого-педагогический модуль – 10 часов (4 – теория, 6 – практика).

Психофизиологические основы оценки способностей детей воспринимать информацию. Диагностика восприятия – 2 часа (2 – теория).

Тренинг для педагогов «Психологическое благополучие педагога» – 2 часа (2 – теория).

Психолого-педагогические средства формирования положительных качеств личности детей в процессе творческой деятельности – 2 часа (2 – практика).

Социально-психологические методы организации условий для развития взаимодействия детей в творческом процессе – 2 часа (2 – практика).

Психолого-педагогические особенности самореализации обучающихся во внеурочной деятельности – 2 часа (2 – практика);

3) теоретико-технологический модуль – 14 часов (8 – теория, 6 – практика).

Актуальные вопросы воспитания духовно-нравственных ценностей подрастающего поколения в условиях реализации общенациональной идеи «Мәңгілік ел», программы «Рухани Жаңғыру» – 2 часа (2 – теория).

Задачи и перспективы развития музыкального образования. Обновление содержания музыкального образования – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Компетентностно ориентированное образование в системе дополнительного музыкального образования детей – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Музыкальное образование: традиции и инновации – 4 часа (2 – теория, 2 – практика);

4) практико-ориентированный модуль – 50 часов (10 – теория, 40 – практика).

Современные формы и приемы работы педагога с обучающимися в классе казахских народных инструментов (домбыра, кобыз, кылкобыз, жетіген, шертер и др.) – 10 часов (2 – теория, 8 – практика).

Начальный этап работы в ансамбле с обучающимися младших классов – 6 часов (6 – практика).

Работа с репертуаром оркестра казахских народных инструментов – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Применение технологии развивающего обучения в работе с ансамблем домбристов – 6 часов (6 – практика).

Конкурсная деятельность как фактор развития обучающихся. Подбор и изучение конкурсного репертуара – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Применение современных информационных технологий в деятельности педагога – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Казахский кюй: культурно-исторический контекст и региональные стили – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Инклюзивное образование в классе казахских народных инструментов – 4 часа (4 – практика).

Защита проекта – 2 часа (2 – практика).

Всего – 80 академических часов: теория – 28, практика – 52.

Глава 4. Цель, задачи и ожидаемые результаты Программы

10. Цель Программы: создание условий для обновления знаний и совершенствования профессионального мастерства педагогов и специалистов по профилю, обучающих детей игре на казахских народных инструментах.

11. Для достижения цели Программы определены следующие задачи:

1) развитие профессиональной компетентности педагогов и специалистов по профилю организаций дополнительного музыкального образования;

2) ознакомление слушателей с обновлениями в законодательных и нормативных правовых актах по организации работы в системе дополнительного музыкального образования;

3) внедрение интегрированных подходов к различным видам обучения и воспитания в условиях музыкальной деятельности;

4) проектирование отдельных компонентов педагогической деятельности или целостного образовательного процесса в контексте обучения игре на казахских народных инструментах;

5) создание условий для активной, самостоятельной и продуктивной жизнедеятельности каждого ребенка по развитию своего потенциала;

6) оказание методической и практической помощи педагогам.

12. По завершении Курса у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, будут обновлены знания и совершенствованы навыки профессиональной компетентности.

По завершении курса слушатели:

1) знают:

законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций образования, реализующих образовательные программы дополнительного образования для детей;

состояние и перспективы развития дополнительного образования детей в Республике Казахстан;

антикоррупционные меры в организациях образования;

направления воспитательной работы с детьми и подростками на основе общенациональной идеи «Мәңгілік ел», Программы «Рухани жаңғыру»;

основные принципы воспитания (гуманизм, патриотизм, духовность, толерантность и другие);

сущность системного, компетентностного и деятельностного подходов в образовании;

2) умеют:

пользоваться психолого-педагогическими основами оценки способностей детей воспринимать информацию и проводить психолого-педагогическую диагностику состояния ребенка;

применять на практике методику и логику организации обучения с учетом возрастных особенностей современных детей и личностно-ориентированный подход в педагогическом стиле;

применять навыки коммуникации и межличностного общения, особенности педагогического взаимодействия в организациях дополнительного образования детей;

активно участвовать в преобразовании среды развития детей;

реализовывать образовательные программы, учебно-методические пособия для организаций дополнительного музыкального образования детей;

применять различные модели и инструменты критериального оценивания на разных этапах обучения;

3) владеют:

современными педагогическими технологиями музыкального обучения детей в классе казахских народных инструментов (домбыра, кобыз, қылқобыз, жетіген, шертер и др.) и элементами диагностики развития музыкальных способностей детей;

инновационными технологиями в работе с детьми с особыми образовательными потребностями;

навыками работы с репертуаром оркестра казахских народных инструментов.

Глава 5. Структура и содержание Программы

13. Структура Программы:

- 1) общие положения;
- 2) глоссарий;
- 3) тематика Программы;
- 4) цель, задачи и ожидаемые результаты Программы;
- 5) структура и содержание Программы;
- 6) организация учебного процесса;
- 7) учебно-методическое обеспечение Программы;
- 8) оценивание результатов обучения;
- 9) посткурсовое сопровождение;
- 10) список основной и дополнительной литературы.

14. Содержание Программы состоит из четырех модулей:

- 1) нормативный правовой;
- 2) психолого-педагогический;
- 3) теоретико-технологический;
- 4) практико-ориентированный.

15. Нормативный правовой модуль раскрывает вопросы по обновлению законодательной, нормативной правовой базы дополнительного образования детей, направления модернизации казахстанского образования.

Примерные темы данного модуля:

1) законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования для детей;

2) дополнительное образование для детей в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития;

3) антикоррупционные меры в организациях образования.

16. Психолого-педагогический модуль предполагает совершенствование знаний о психолого-педагогических аспектах воспитания детей, развития личности обучающегося с учетом возрастных особенностей, рассматривает проблемы межличностного общения в педагогическом коллективе и преодоление межличностных конфликтов.

Примерные темы данного модуля:

1) психофизиологические основы оценки способностей детей воспринимать информацию;

2) психолого-педагогические средства формирования положительных качеств личности детей в процессе творческой деятельности;

3) психолого-педагогические особенности самореализации обучающихся во внеурочной деятельности.

17. Теоретико-технологический модуль раскрывает традиционные и новые педагогические, проектные и исследовательские технологии, содержание и формы музыкальной деятельности, особенности их применения, основные ожидаемые результаты.

Примерные темы данного модуля:

1) задачи и перспективы развития музыкального образования;

2) обновление содержания музыкального дополнительного образования;

3) современные педагогические технологии музыкального образования;

4) формирование информационно-коммуникационных компетентностей педагогов в условиях обновления содержания образования.

18. Практико-ориентированный модуль способствует совершенствованию педагогической деятельности в условиях перехода к практико-ориентированному образованию, реализации инновационных проектов, освоение которых возможно в ходе практических занятий по музыке.

Примерные темы данного модуля:

1) современные формы и приемы работы педагога с обучающимися в классе казахских народных инструментов (домбыра, кобыз, қылқобыз, жетіген, шертер и другие);

2) начальные этапы работы с обучающимися младших классов в ансамбле;

3) работа с репертуаром оркестра казахских народных инструментов;

- 4) применение технологии развивающего обучения в работе с ансамблем домбристов;
- 5) конкурсная деятельность как фактор развития обучающихся;
- 6) инклюзивное образование в классе казахских народных инструментов;
- 7) методическое сопровождение профессиональной деятельности педагогов дополнительного образования детей.

Глава 6. Организация учебного процесса

19. Организация учебного процесса предусматривает проведение занятий в аудиторной и дистанционной формах, а также самостоятельную работу слушателя.

20. Программа предоставляет необходимые условия для проявления творчества педагогов с применением традиционных и инновационных методов.

Программа включает теоретические и практические занятия по законодательному и нормативному правовому, научно-исследовательскому, программно-методическому, практическому обеспечению процесса функционирования и развития дополнительного образования детей, призван обеспечить целенаправленность, целостность и системность действий по совершенствованию качества дополнительного музыкального образования Республики Казахстан в соответствии с современными требованиями.

21. Учебный процесс включает интерактивные методы обучения: дискуссия, мастер-класс, обсуждение видефильмов, совместное решение вопросов, защиту проекта.

22. Целевая группа слушателей Курса: педагоги и специалисты по профилю, работники культуры и искусства организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, независимо от форм собственности и ведомственной подчиненности.

Глава 7. Учебно-методическое обеспечение Программы

23. Учебно-методическое обеспечение – это совокупность всех учебно-методических документов и материалов по модулям Программы, необходимых для организации и осуществления с их помощью обучения педагогов и специалистов по профилю организаций дополнительного образования.

24. Учебно-методическое обеспечение содержит следующие материалы:
учебно-методические пособия;
методические рекомендации для тренера/преподавателя/тьютора, слушателя;
конспекты лекций;
пособия по практическим занятиям;

материалы контроля знаний, умений, навыков;
 глоссарий (справочник, словарь);
 презентационные и раздаточные материалы;
 методические материалы практических занятий;
 аудио, видео и мультимедийные материалы;
 список учебной литературы, рекомендуемой слушателям в качестве основной, дополнительной литературы и другие.

Учебно-методические комплексы могут использоваться как на бумажных носителях (книги, брошюры), так и в электронном виде.

25. Учебно-методическое обеспечение осуществляется по модулям Программы:

1) нормативный правовой модуль – законодательными и нормативными правовыми актами Республики Казахстан по вопросам образования;

2) психолого-педагогический модуль – электронными образовательными ресурсами (аудио, видеоматериалы, анимации и иллюстрации), методическими материалами тренингов и практических занятий;

3) теоретико-технологический модуль – программами по организации учебно-воспитательной работы, методическими рекомендациями по обновлению содержания образования, учебно-методическими пособиями, справочными материалами (глоссарий, справочник, словарь и другие);

4) практико-ориентированный модуль – разработками современных учебно-методических комплексов, практических занятий, мастер-классов, тренингов, презентационных материалов;

5) каждый модуль – конспектами лекций в печатном или электронном вариантах.

Глава 8. Оценивание результатов обучения

26. По завершении Курса предусматривается у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, обновление, пополнение знаний и совершенствование навыков профессиональной компетентности.

27. По завершении учебного процесса с целью контроля и оценки знаний слушателей проводятся (по выбору):

1) презентация проекта;

2) итоговое тестирование.

28. Тестовые задания по итогам Курса включают вопросы на знание:

1) законодательных и нормативных правовых актов системы образования;

2) современных подходов к управлению организацией дополнительного образования;

3) психолого-педагогических аспектов в процессе творческой деятельности;

4) инновационных технологий и методов обучения.

29. Презентация проекта по итогам Курса предусматривает защиту исследовательской работы индивидуально или в группе по изученным модулям.

30. Критерии оценки контрольной работы по итогам реализации Программы.

«Зачет» (тест: 50 процентов и выше) – педагог и специалист по профилю знает проблемную область выполненного задания, понимает первопричины решаемой проблемы, применяет знание для выполнения задания, анализирует и синтезирует подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

«Незачет» (тест: ниже 50 процентов) – педагог и специалист по профилю недостаточно знает проблемную область выполненного задания, не понимает первопричины решаемой проблемы, не применяет знание для выполнения задания, не умеет анализировать и синтезировать подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, низко оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

Глава 9. Посткурсовое сопровождение

31. Посткурсовое сопровождение ориентировано на решение частных задач педагога, состоит из следующих элементов: самоопределение, актуальность компетентностей, обратная связь, непрерывность. Посткурсовой период предполагает полномасштабную рефлекссию, творческий отчет об осуществляемой им деятельности после Курса.

32. В посткурсовом сопровождении деятельности педагога используются следующие формы:

- 1) результаты профессионального развития;
- 2) организация и проведение в течение первого календарного года после прохождения Курса не менее трех самостоятельных работ педагогом;
- 3) привлечение педагогов, прошедших Курс и успешно применяющих полученные знания, умения, навыки на практике, к участию в мероприятиях по обмену опытом, публичное признание их опыта (публикации в средствах массовой информации);
- 4) корректировка Программы Курса.

33. Мониторинг посткурсового сопровождения деятельности педагога проводится в течение трех лет один раз в год заочно либо в дистанционной форме.

34. Каждый слушатель после Курса готовит индивидуальный план профессионального развития и направляет творческий отчет организаторам курса.

Глава 10. Список основной и дополнительной литературы

35. Список основной и дополнительной литературы, используемой в ходе проведения учебного процесса Курса:

- 1) Казахская инструментальная музыка от кюя к симфонии, Аравин Ю. – Алматы, RUAN, 2017 г.;
- 2) Қобыз аспабын сатылай үйрену. Уразалиева-Шілдебаева Ғ. – Астана, 2007 г.;
- 3) Сборник казахских произведений под ред. Е.Ф. Бреусова (составитель Завацкая Г.А.). – Алматы, 2003 г.;
- 4) Теория и методика музыкального воспитания. Учебное пособие. Жумалиева Г., Сулейменова Р. – Астана, Фолиант, 2011 г.;
- 5) Қобыз үйрену мектебі. – Ахметова Қ. – Алматы, Өнер, 2007 г.;
- 6) Формирование социальной компетентности разрешения конфликтных ситуаций, толерантности и взаимодействия в многообразной культурной среде. Методическое пособие для руководителей системы образования, психологов, педагогов и социальных работников. Асылбекова Л.У. – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Астана, 2013 г.;
- 7) Организация деятельности методической службы как условие развития профессиональной компетентности педагогов дополнительного образования – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Астана, 2014 г.;
- 8) Методические рекомендации «Профориентационная деятельность в системе дополнительного образования детей» – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Астана, 2015 г.;
- 9) Методические рекомендации по развитию творческих способностей детей с ограниченными возможностями здоровья – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» – Астана, 2014 г.;
- 10) «Методические рекомендации по внедрению STEAM образования» – Национальная академия образования им. И. Алтынсарина – Астана, 2017 г.;
- 11) Концептуальные подходы к развитию дополнительного образования детей в Республике Казахстан – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Нур-Султан, 2019 г.;
- 12) Концептуальные основы воспитания в условиях реализации программы «Рухани жанғыру» – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Нур-Султан, 2019 г.;
- 13) Народное музыкальное творчество. Учебное пособие. Татарина Т.Л. – Нижегородская государственная консерватория (НГК), 2016 г.;
- 14) Творчество М.И. Глинки. Лекции по истории музыки. Учебное пособие. Демченко А.И. – Саратовская государственная консерватория имени Собинова Л.В., 2016 г.;

- 15) Лекции по инструментоведению. Учебное пособие. Кобина Л.И. – Московский государственный институт музыки (МГИМ) , 2014 г.;
- 16) Новые методы в музыковедении. Учебное пособие. Векслер Ю.С. – Нижегородская государственная консерватория (НГК), 2012 г.;
- 17) Психология музыкальных способностей. Теплов Б.М. – Москва, Академия, 1997 г.;
- 18) Музыкальная психология. Петрушин В. – Москва, Академический проект/Трикта, 2008 г.;
- 19) Компьютерный набор нот (Finale-2010). Практическое пособие для начинающих. Фурманов В. – Москва, Современная музыка, 2011 г.;
- 20) Методика обучения игре на народных музыкальных инструментах. Общий курс: Учебное пособие. Мицкевич Н.А., Кемеровский государственный университет культуры и искусств (КемГУКИ), 2007 г.;
- 21) Музыкальные способности. Кирнарская Д. – Москва, 2004 г.;
- 22) Видеозанятия «Художественно-эстетическое творчество детей (музыкальное, художественное, декоративно-прикладное, театральное, хореографическое, кино и др.)» (12 видеозанятий) – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Нур-Султан, 2020 г. <https://www.ziyatker.org/110>